

Samlet høringssvar til

- *Forslag til Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.*
- *Forslag til Lov om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring).*
- *Forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.*
- *Forslag til Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler (Styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler m.v.).*

Vi har valgt at afgive et samlet høringssvar til de fire lovforslag, fordi de alle udmønter det såkaldte Enighedspapir, og fordi det problematiske ved forslagene ikke så meget er forslagernes konkrete indhold, men i langt højere grad den sprogbrug, der dokumenterer deres ideologiske sammenhæng med Enighedspapiret.

Overordnet vurdering

Vi tilslutter os Enighedspapirets intention om at gribe ind over for det ganske lille mindretal af religiøse hadprædikanter, som søger at undergrave danske love og dermed misbruger de danske frihedsrettigheder. Men vi vender os stærkt imod, at man i argumentationen ikke alene rammer de relevante muslimske imamer, men reelt stigmatiserer *al religiøs virksomhed* og dermed reelt *alle religiøst praktiserende danskere*.

I forslaget til *Lov om ændring af straffeloven* gøres det meget tydeligt, at den foreslåede kriminalisering af udtrykkelig billigelse af strafbare handlinger kun gælder, når den sker som led i *religiøs* oplæring. Dermed mistænkeliggør man eksplicit *religiøs* påvirkning og udnævner den religiøse sfære til særlig farlig. Det søges underbygget af udokumenterede påstande om, at religiøse talere har en særlig indsigt og autoritet i forhold til deres tilhørere, at religiøse mennesker er særligt påvirkelige, og at der skulle forekomme særlige skadevirkninger i religiøse miljøer.

Det kritisable bag disse formuleringer er, at man med dem foretager en stigmatisering af hele det religiøse miljø under et og fremstiller det som noget særligt suspekt. Det er altså ikke ytringernes indhold som sådan, der kriminaliseres, men personerne, der udtaler dem. Med andre ord: En politisk ekstremist kan ustraffet sige ting på Folketingets talerstol, som en religiøs lærer vil blive straffet for at sige på en prædikestol. Blekingebandens eventuelle politiske arvtagere behøver altså ikke frygte noget. Man må forstå, at de mest samfundsfjendske kræfter findes i de religiøse miljøer!

I lovforslagene argumenteres der for fortsat stor rummelighed og plads til de forskellige trossamfund, og man søger specifikt at godtgøre, at Grundlovens §67 om religionsfrihed ikke bliver krænket af den foreslåede lovgivning. Det er imidlertid vores opfattelse, at man reelt diskriminerer religiøs virksomhed i forhold til politisk eller anden virksomhed og dermed også reelt underminerer den grundlovssikrede religionsfrihed. Det gør man, dels fordi man kriminaliserer udtalelser, alene fordi de er udtalt i en religiøs sammenhæng, og dermed også reducerer ytringsfriheden specifikt for religiøse forkyndere, dels fordi man

fremstiller religiøse miljøer i al almindelighed som specielt suspekte rugekasser for statsfjendtlig virksomhed.

Vi medgiver, at angrebet på den religiøse ytringsfrihed og dermed religionsfriheden i højere grad spores i sprogbrugen i bemærkningerne til lovforslagene end i de konkrete ændringer, der foreslås. Men det er netop bemærkningernes gentagelse af enighedspapirets ideologi, som vi ønsker at advare imod. Med denne tænkning har man taget et skridt i retning mod en *generel* problematisering og mistænkeliggørelse af religiøse ytringer og virksomhed. Og som bekendt er det meget lettere at tage det andet skridt end det første.

I den danske politiske debat er det åbenlyst, at nogle har et politisk ønske om at tage yderligere skridt for at ramme den relevante hadvirksomhed, og der er grund til at frygte, at det vil man også fremover gøre, uagtet at man kommer til at ramme al religiøs virksomhed. Der er også grund til at forvente, at der vil blive taget yderligere skridt i retning af indskrænkninger af religiøse praksis og anskuelse for eksempel i form af kommende indgreb mod omskærelse af drengebørn eller retten til at argumentere imod det kønsneutrale ægteskab.

Det er en skærpende omstændighed for vores kritik, at lovforslagene må vurderes som værende i høj grad symbolpolitik. De meget bevidste hadprædikanter vil nok kunne finde ud af at omgå de fleste af lovforslagenes konkrete bestemmelser. At der i overvejende grad er tale om symbolpolitik ændrer imidlertid ikke ved lovforslagenes mistænkeliggørelse af religiøs aktivitet i al almindelighed.

Lovforslagene indeholder også en række uklarheder og besynderligheder, hvoraf nogle er nævnt nedenfor i de særlige bemærkninger. Det gælder for eksempel sondringen mellem religiøs forkyndelse/oplæring og anden kommunikation og sondringen mellem, hvad der er religiøst og politisk. Og hvordan skal man forstå det, når det i bemærkningerne til Lov om ændring af straffeloven siges, at "et arrangement *under åben himmel* kan således udvikle sig fra en politisk debat, som ikke vil være omfattet af kriminaliseringen, til religiøs oplæring med et forkyndende element, hvilket vil være omfattet af kriminaliseringen" (side 7)? Er der mon større risiko for, at denne glidning sker under åben himmel end under tag?

Som anført tilslutter vi os Enighedspapirets intention om at gribe ind over for det ganske lille mindretal af religiøse hadprædikanter, som søger at undergrave danske love og dermed misbruger de danske frihedsrettigheder. Vi mener blot ikke, det skal ske med hverken angreb på religionsfriheden eller symbolpolitik.

De ideologiske modsætninger skal bekæmpes med ord. "Munden fri og hånden bundet" er et af åndsfrihedens kendetegn. Kampen mod hadprædikanterne skal føres med det frie ord på både den folkelige, politiske og religiøse arena. Samtidig skal der naturligvis slås ned på enhver kriminel handling, også når den er religiøst motiveret.

På baggrund af ovenstående vil vi foreslå, at hele problemstillingen behandles i et bredt sammensat udvalg, så den kan blive grundigt bearbejdet med henblik på en adækvat og proportional lovgivning eller reaktion.

Særlige bemærkninger til de enkelte lovforslag

Ud over de ovenfor anførte generelle bemærkninger, har vi følgende bemærkninger til de enkelte lovforslag.

Forslag til Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning

Det er, som anført, helt legitimt at tage initiativer mod religiøse forkyndere, som gennem deres adfærd modarbejder og undergraver dansk lovgivning. Den foreslåede ændring har imidlertid i bedste fald karakter af symbollovgivning og rammer i værste fald kristne forkyndere navnlig i form af mistænkeliggørelse og stigmatisering.

Virkningen af at fratage en person vielsesmyndighed har kun begrænset effekt på den pågældendes forkyndelse. At en person fratages vielsesmyndighed, har ingen betydning for den pågældendes mulighed for fortsat at virke som forkynder, og der er sjældent sammenhæng mellem vielse og den forkyndelse, som det er hensigten at ramme.

Det er således et inadækvat middel, som får større skadevirkning for kristne forkyndere, som der ikke er noget påviseligt behov for at ramme, end for de imamer, som man åbenbart ønsker at gribe ind over for.

Det er legitimt at skabe ligestilling mellem folkekirkens præster og andre personer med vielsesmyndighed, for så vidt angår et dekorumkrav og kendskab til dansk lovgivning. Der bør dog i givet fald være tale om en reel ligestilling, både for så vidt angår undervisning og betaling herfor og for hvad der skrives under på. Hertil kommer, at tilsvarende krav vel bør stilles til enhver med vielsesmyndighed, herunder kommunale giftefogeder, som ikke nødvendigvis har gennemgået en relevant faglig uddannelse.

Reelt kan forslaget i yderste konsekvens indebære, at en forkynder ikke på samme måde som andre må tilkendegive uenighed i dansk lovgivning på de anførte områder.

Forslag til Lov om ændring af straffeloven

Den foreslåede udvidelse af det strafbare medvirkensansvar er forståelig. Sympatien for personer, som billiger det, der kriminaliseres, er begrænset, selvom der synes at være tale om symbollovgivning med meget begrænset praktisk anvendelsesmulighed.

Afgrænsningen af persongruppen til religiøse forkyndere synes mindre forståelig, jf. ovenfor. De anførte begrundelser for den valgte personkreds - i lovforslagets afsnit 2.1.2 og 3.3.3. - består i udokumenterede postulater, som i virkeligheden er en grov krænkelse af i hvert tilfælde kristne forkyndere og kristne menigheder. Der er ikke nogen holdbar argumentation for at begrænse personkredsen og udelade for eksempel politiske talere eller personer, der virker som lærere eller meningsdannere i øvrigt.

Det foreslås derfor, at ordet "religiøs" slettes i teksten, og at bemærkningerne i lovforslaget tilrettes i overensstemmelse hermed, således at den nævnte adfærd kriminaliseres i forbindelse med enhver form for oplæring.

Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at forslaget indebærer, at det med den angivne strafferamme anses for mere strafværdigt, at en person som led i religiøs oplæring billiger ulovlig tvang efter straffelovens § 260 end at en person billiger forbrydelser mod staten og statsforvaltningen omfattet af straffelovens kapitel 12

og 13, hvor strafferammen går op til fængsel i 2 år. Den angivne strafferamme og bemærkningerne til lovforslaget efterlader et indtryk af, at der er skruet rigeligt op for retorikken.

Forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Det er forståeligt, at et samfund ikke skal bidrage til samfundsundergravende virksomhed. Det er dog tankevækkende, at en række kristne organisationer, som ikke kan placeres i den gruppe, skal begrænses i deres muligheder og dermed diskrimineres i forhold til andre dannende organisationer og initiativer, fordi man ønsker at gribe ind over for en anden religiøs gruppe.

Det er anført, at der med forslaget til en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 33, stk. 4, lægges op til at lovfæste forbuddet mod at yde støtte til gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger, der i dag følger af bekendtgørelse nr. 1251 af 12. december 2011 om støtte til folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde (folkeoplysningsbekendtgørelsen). Det er bemærkelsesværdigt, at et forbud, som er indført ved en administrativ forskrift, nu foreslås ophøjet til lov uden en reel begrundelse.

Uanset om der måtte være politisk flertal for en sådan lovbestemmelse, savnes der en reel begrundelse for forskelsbehandling af kristne i forhold til de mange fritidstilbud, som vil kunne opnå støtte.

Forslag til Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler

Vi finder det urimeligt, at den/de tilsynsførende ved skolen, der har til opgave at vurdere skolens undervisning, også skal til at vurdere og indberette økonomiske forhold. Det er den/de tilsynsførende ikke uddannede til, og den slags har man revisorer til.

11. august 2016

Høringssvaret er indsendt af:

Luthersk Mission (LM)

Luthersk Missions Børn og Unge (LMBU)

Hillerød Frimenighed

LM-kirken Herning

Nordvestkirken, København

Bornholmerkirken – Evangelisk luthersk frimenighed

Københavnkerkirken

Apostolsk Kirke i Danmark

Pinsekirkerne i Danmark

Frikirkenet

Evangelisk Luthersk Mission (ELM)

Evangelisk Luthersk Netværk (ELN)

Dansk Bibel-Institut (DBI)

Kristent Pædagogisk Institut (KPI)

Kristeligt Forbund for Studerende (KFS)

Menighedsfakultetet (MF)